

SMURTU IR BAUSMĖMIS PAREMTA DRESŪRA: metodai ir pasekmės gali šokiruoti

Informacija paruošta
Kamilės Sakalauskaitės iš
VšĮ „Gyvūnų gerovės iniciatyvos“,
siekiant skatinti žmones saugoti savo
augintinius bei rūpintis
gyvūnų gerove.
Nuotraukos – Pexels.

Kiekvienas atsakingas šuns šeimininkas nori, kad jo augintinis mokėtų įvairių komandų, būtų paklusnus, tvarkingai elgtųsi namuose ir viešosiose erdvėse. Visų šių dalykų pasiekti padeda tinkamai parinkti šuns dresūros būdai. Vis dėlto pasitaiko atvejų, kada, pasinaudoję netinkamais šunų dresuotojų patarimais, dažnai paremtais smurtu ir prievarta, šeimininkai sulaukia atvirkštinės augintinio reakcijos: jis tampa bailus arba agresyvus, nesocialus, o dėl dresūros metu patiriamo streso pradeda bijoti ne tik aplinkinių, bet ir paties šeimininko.

Urzgimas ir bandymas įkąsti yra ženklas, kad žmogus neskaito šuns kūno kalbos ir jau praleido daugybę komunikacinių signalų, kuriais šuo prašo jo neskriausti.

Šįkart plačiau aptarsime internete sparčiai plintančią knygą – www.dresavimoknyga.lt. Internetiniame puslapyje rašoma, kad knygos autorius šunis dresuoja jau 18-ka metų ir iš darbo patirties žino, kad dauge-

lis problemų yra išsprendžiamos kur kas lengviau, nei atrodo šeimininkams. Autorius prisistato Artūru – šunų dresuotoju bei kinologu, daugiau informacijos apie save nepateikia, žada rezultatus per dvi valandas ir siūlo

įsigyti elektroninę knygą. Šiame straipsnyje panagrinėsime kelias Artūro knygos vietas, sukeliančias daugiau klausimų, nei pasitikėjimo.

„Knygoje siūlomos priemonės yra smurtinio pobūdžio, siūlomos pasenusios metodikos, kurių neefektyvumas ir žala jau seniai įrodyti moksliai. Knygoje pateikiami visiškai nepagrįsti, tiksliau, jau seniai tyrėjų paneigti mitai apie šuns elgesį. Šuo yra socialus gyvūnas, o ne trokštantis pajungti jus savo valiai monstras“, – sako gyvūno ir žmogaus sąveikos specialistė Ugnė Nedzinskaitė.

Ilgą laiką su prieglaudomis ir probleminio elgesio gyvūnais dirbančios Ugnės teigimu, knygoje siūlomi metodai kelia įvairias grėsmes: „Kadangi šunį siūloma tik bausti, neatsižvelgiant nei į jo poreikius, nei į elgesio priežastis, nei į kūno kalbą, gyvūnas nuolat jaus stresą. Geriausiu atveju jam dėl to gali atsirasti tokių elgesio sutrikimų, kaip šlapinimasis ne vietoje, aplinkos niokojimas ar savęs žalojimas, blogesniu – šuo nuo lėtinio streso gali susirgti. Blogiausiu – šuo gali bandyti gintis nuo

„Nuolat muštruojamas šuo bus sudirgęs, jaus grėsmę ir vieną kartą gali pratrūkti. Ir tai bus ne gyvūno kaltė, o naudotų metodų pasekmė.“

nepakeliamo spaudimo ir bausmių ir pradėti kandžiotis be įspėjimo.“

Smurto naudojimas: trenkite ranka arba koja

Knygoje rasite ir nemažai patarimų, kaip sėkmingai naudoti smurtą (sudavimą šuniui ranka ar spyrį koja į pilvą) savo augintinio dresuotoje: „Komandos neatlikus <...>, palaukę dvi sekundes po komandos davimo, nestipriai suduokite šuniui delnu į apatinį žandikaulį. Kuo ilgiau nepaleidžia (žaislo), tuo tvirtesnis smūgis“; „Kaip visuomet, kuo ilgiau šuo neklausos, tuo stipresnis pėdos smūgis į krūtinę“. Taip knygos

Naudojant atlygius, pvz.: maistą, šuns mėgstamą žaislą, vos kelių mėnesių šuniuką nesunku išmokyti atsigulti, kai paprašote.

SVARBU

VšĮ „Gyvūnų gerovės iniciatyvos“ (toliau – GGI), kurios tikslas – spręsti gyvūnų gerovės problemų priežastis, užkertant kelią pasekmių atsiradimui, primena, kad metodus, keliančius baimę, skausmą ar darančius žalą gyvūnams, draudžia Lietuvos respublikos Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymas. Nusprendę užsiimti savo šuns dresūra, atsakingai pasidomėkite, kokių poveikių naudojami metodai ateityje gali turėti tiek jūsų augintiniams, tiek jums patiems. Prisidėti prie gyvūnų gerovės Lietuvoje gerinimo bei žiaurių elgesio atvejų sprendimo galite per aukok.lt platformą: www.bit.ly/padekgyvunams.

skaitytojai skatinami sukelti skausmą ar kitą nemalonų pojūtį savo augintiniui, kuris dažnu atveju veda prie agresijos, baimės bei nepasitikėjimo savo šeimininku.

„Dresūros metodai, kurie paremti hierarchija, spaudimu ir prievarta, yra atgyvena, palikimas tų laikų, kai mokslininkai per mažai tyrė gyvūnų elgesį ir psichologiją. Šiandien turime pakankamai įrodymų, jog jie yra tikros asmenybės, – kaip ir žmogus, turi puokštę emocijų, sapnuoja, išgyvena netektis, mąsto. Šios knygos patarimai pagrįsti psichologiniu bei fiziniu spaudimu, tokiais metodais dresuojami šunys išmokomi tik besąlygiškai bijoti ir nepasitikėti savo žmogumi. Aš tai vadinu vergove“, – nuomone apie knygoje aprašomus metodus dalijasi VšĮ „Šuniukų tėva“ steigėja Skaistė

Svidraitė, kuri savo veikloje nuolat susiduria su įvairių veislių agresyviais šunimis, turinčiais elgesio sutrikimų.

S. Svidraitės nuomone, nuolatinis gyvenimas tokioje vergystėje šunis, tikrąja šio žodžio prasme, išveda iš proto, palaužiamas jų psichinis stabilumas: „Prieš kurį laiką man teko užmigdyti bulterjerę Tundrą, kurios psichika tokiais dresūros metodais buvo negrįžtamai pažeista. Nereikia net matyti konkrečių dresūros pamokų, kas ir kaip buvo daroma, nes visa tai ir taip atsispindi šuns elgesyje. Tundra buvo eilinio neatsakingo šeimininko užgaida, kuriam reikėjo „kietos“ išvaizdos šuns, saugančio kiemą. Knygos autorius bei kiti smurtu paremtos dresūros šalininkai moko šunis saugoti teritoriją pasitelkdami maistą – šuo saugo būtent jį. Dažniausiai šunys nešeriami kelias dienas, tada pririšami prie tvoros, stulpo ar kitos vietos, maisto dubėnėlis padedamas taip, kad gyvūnas jo nepasiektų. Tada prasideda erzinimas visokiais pagaliais ar daiktais, mušimas. Pabaigoje, duodant maistą, provokuojama pulti. Taip šuo palaužiamas psichologiškai, praranda pasitikėjimą šeimininku, visose nepalankiose situacijose išmoksta naudoti agresiją kaip gynybą. Tai priveda prie tokių situacijų, kaip Tundros – per keturis mėnesius

jai taip ir nepavyko suprasti, kad daugiau niekas prieš ją nekels rankos ar nenaudos kitokio smurto: kiekvienas bandymas bendrauti su ja pasibaigdavo puolimu. Bet ne todėl, kad ji buvo blogas šuo, o todėl, kad buvo išmokyta besąlygiškai gintis ir nepasitikėti. Tokios gali būti ir šioje knygoje aprašomos dresūros pasekmės.“

Skausmą sukeliantis rankos kišimas į burną

Minėtoje knygoje rašoma: „Jeigu šuo kramto jūsų rankas tuo metu, kai bandote jį paglostyti, pražiodykite jį, įkišę ranką kuo giliau į burną. Kol šuo pradės muistytis, dar palaikykite ranką apie 10 sekundžių, kad augintiniui tai būtų itin nemalonu, ir kad ateity nebe-norėtų patirti tokio jausmo. Jeigu tai nepadeda ir po kurio laiko šuo vėl pradeda kandžiotis, švelniai, bet užtikrintai suduokite per apatinį žandikaulį.“ Jeigu šuo bando priešintis – loti, šokinėti ir pan., knygos autorius rekomenduoja naudoti dar daugiau fizinės jėgos: truktelti už antkaklio, pražiodyti ir vėl įkišti ranką, taip leidžiant augintiniui suprasti, kad įkandęs visada bus nubaustas ir negalės pabėgti.

Tokį šuns kandžiojimo problemos sprendimą komentuoja Ana Menčiū-

nienė, „Greatpet“ dresūros mokyklos trenerė: „Žmogus, kuris tai parašė, greičiausiai niekur nesimokė ir neturi elementarių žinių apie šunų psichologiją. Aprašytą dresūros būdą aš traktuojau kaip žiaurų elgesį su gyvūnu, jis gali sužaloti jauno šuns psichiką ir ilgam sugadinti jo santykius su žmogumi. Maža to, paaugęs šuo gali pasipriešinti rimčiau ir stipriai apkandžioti. Jaunas šuo neturi patirties – šitaip besielgdamas jis reikalauja žmogaus dėmesio. Vaikai taip pat viską liečia, tyrinėja pasaulį, siekdami dėmesio suima žmogų už rankos, drabužių. Panašiai elgiasi ir šuniukas, tik jis tai daro dantimis. Juk vaikų mes nedrausminame sukišdami ranką jiems į burną?“ Trenerės teigimu, šiais laikais yra daug kitokių, mokslu grįstų, šiuolaikiškų metodikų, kurios padės atpratinti šuniuką kandžiotis, o šioje knygoje aprašyti būdai gali turėti ilgalaikių neigiamų pasekmių.

Šiais laikais yra daug kitokių, mokslu grįstų, šiuolaikiškų metodikų, kurios padės atpratinti šuniuką kandžiotis.

„Griežti“ antkakliai – „tinkama“ priemonė dresūrai

Kinologas Artūras knygos skaitytojams rekomenduoja naudoti drausminančius antkaklius: „Jeigu turite vidutinį ar stambų šunį, suveržiamas antkaklis būna itin naudingas“; „Priklausomai nuo šuns elgesio, rinkitės paprastą veržiantį antkaklį arba veržiantį su dygliais“. Šunų dresūros specialistas elektroninėje knygoje platų, nesuveržiamą antkaklį įvardija kaip nenaudingą įrankį: „Su juo visiškai nekontroliuojate šuns, todėl tokio antkaklio naudojimas yra beprasmis“. Deja, įvardytos priemonės ar metodai, pavyzdžiui, staigus pavadėlio truktelėjimas, gali negrįž-

Dresūros metodai, kurie paremti hierarchija, spaudimu ir prievarta, yra atgyvena, palikimas tų laikų, kai mokslininkai per mažai tyrė gyvūnų elgesį ir psichologiją.“

tamai sužaloti šuns kaklą (gerklas, trachėją, stuburą, skydliaukę), sukelti rimtų sveikatos sutrikimų.

Gyvūno ir žmogaus sąveikos specialistė U. Nedzinskaitė apie galimas pasekmes pasakoja plačiau: „Nei šuns, nei žmogaus gerklė neturi jokio apsauginio sluoksnio, todėl tai – labai pažeidžiama vieta. Gali užtekti vieno stipraus pavadėlio truktelėjimo. Kai antkaklis spaudžia kaklą, spaudimas (dažniausiai žalojančiai) veikia ir raumenis. Gijimo metu pažeistos raumenų skaidulos trumpėja, jei tai kartojasi, pakinta kaklo raumenų ilgis. Tai turi poveikį kaklo nervams bei kraujagyslėms. Gali kilti skausmas ar įvairūs sutrikimai, būti paveiktos rega, klausa ar uoslė“. Taigi, dėl kaklo sužalojimų kūnas neveiks kaip turėtų, keisis laikysena, prasidės raumenų ir skeleto sistemos pokyčiai ir ligos. Tikėtina, kad tai lems ir elgesio sutrikimus.

Prievartos naudojimas ir kitos priemonės šuns pasipriešinimui sumažinti

Knygą parašęs kinologas Artūras dalijasi patarimais, kaip užsitarnauti

šuns pagarbą: anot jo, tai užtikrina komanda „Gulėk“ – šunims pešantis, atsigula tas, kuris pripažįsta pralaimėjus. Mokyti rekomenduojama spaudžiant gyvūną į gulėjimo poziciją (kartojant tol, kol supras), po to temptiant pavadėlį žemyn: „Kuo ilgiau šuo neklauso, tuo stipriau temptkite virvę, kol šuo supras, kad jam privaloma paklusti“; „Truktelėkite dviem rankom, kad jūsų augintinis suprastų, jog nepaklusti nemalonu ir skausminga“, „Naudokite ir medžiaginį antsnuką“. Ir šiuo siūlomą dresūros atveju šuniui sukeliamas skausmas ir kiti nemalonūs potyriai.

„Šunys mokosi kurdami asociacijas. Kaip manote, ko išmoks šuo, kiekvieną kartą po jam nieko nesakančio garso sulaukęs spaudimo prie žemės ar skausmo, kai stipriai patraukiama už pavadėlio?“ – retoriškai klausia dresūros mokyklos „Geras šuo“ trenerė Donata Venckutė. Jos teigimu, šuo supras, jog pasakyta komanda reiškia, kad jam tuoj skaudės: „Reikės labai daug laiko ir tokių tampymų, kad gyvūnas suprastų galintis išvengti skausmo, jei atsiguls. Kai kurie šunys į tokius metodus gali reaguoti ir prie-

šintis, bandyti gintis – pulti šeimininką. Rekomendacijos tokiu atveju naudoti antsnukų tik dar labiau skatina smurtauti. Tokią „mokyklą“ baigę šunys geriausiu atveju gyvena nuolat bijodami savo šeimininko, blogiausiu – yra atiduodami į prieglaudą arba užmigdomi.“

Dresūros mokyklos trenerės teigimu, naudojant atlygius, pvz.: maistą, vos kelių mėnesių šuniuką nesunku išmokyti norėti atsigulti, kai paprašote: „Būna, kad jie taip pamėgsta šią komandą, kad tenka įkalbinėti nebegulėti. Ir tai pasiekama nesukeliant jokio diskomforto. Nepamenu, kas yra pasakęs: „ten, kur baigiasi žinios, prasideda smurtas“, bet kalbant apie šią knygą norisi pasakyti tiek: žiniomis apie šunų psichologiją ir mokymosi procesus net nekvepia.“

Cypimas, urzgimas, agresija

Knygoje šuns šeimininkams nuolat rekomenduojama nekreipti dėmesio į augintinio urzgimą, cypimą ar bandymą įkasti, o atsiradus agresijai rekomenduojama naudoti antsnuką. Arba: „Jeigu po 10 kartų šuo nesigula <....> virvę truktelėkite dviem rankom, kad jūsų augintinis suprastų, jog nepaklusti yra nemalonu ir truputį skausminga. Atsiradus agresijai, naudokite ir medžiaginį antsnuką“ ir pan.

Anot U. Nedzinskaitės, tai – milžiniška klaida: „Kaip ir daugelis gyvūnų, šunys stengiasi neparodyti skausmo. Tad jei šuo cypia – jam labai skauda. Urzgimas ir bandymas įkasti yra ženklas, kad žmogus neskaito šuns kūno kalbos ir praleido daugybę komunikacinių signalų, kuriais šuo prašo jo neskriausti. Nekreipdami dėmesio į šiuos ženklus, mes mokome gyvūną kąsti. Siūlymai nekreipti dėmesio į cypimą, urzgimą ar bandymą įkasti yra labai pavojingi! Ypač, jei namuose yra vaikų – nuolat muštruojamas šuo bus sudirgęs, jaus grėsmę ir vieną kartą gali pratrūkti. Ir tai bus ne gyvūno kaltė, o naudotų metodų pasekmė.“

Staigus pavadėlio truktelėjimas gali negrįžtamai sužaloti šuns kaklą (gerklas, trachėją, stuburą, skydliaukę) ir sukelti rimtų sveikatos sutrikimų.